

सर्वोच्च अदालत, संयुक्त इजलास
माननीय न्यायाधीश श्री सारदा प्रसाद घिमिरे
माननीय न्यायाधीश श्री बमकुमार श्रेष्ठ
आदेश

०७०-WO-०३३३

विषय:- उत्प्रेषण ।

जिल्ला सुनसरी गा.वि.स. भरौल वडा नं.४ घर भै श्री महेन्द्र मा.वि. भरौल ३
सुनसरीमा प्रा.शि. द्वितिय श्रेणी शिक्षक पदमा कार्यरत डिल्लीराम धामी१
जिल्ला सुनसरी गा.वि.स. भासी वडा नं.५ घर भै श्री राम जानकी प्रा.वि. भरौल
४ सुनसरीमा प्रा.शि. द्वितिय श्रेणी शिक्षक पदमा कार्यरत विन्देश्वर चौधरी.....१
जिल्ला सुनसरी गा.वि.स. भासी वडा नं.१ घर भै श्री भा.सि.उ.मा.वि. भा.सी.६
सुनसरीमा प्रा.शि. द्वितिय श्रेणी शिक्षक पदमा कार्यरत भगतलाल चौधरी.....१
जिल्ला सुनसरी गा.वि.स. पकली वडा नं.६ घर भै श्री पकली उ.मा.वि. पकली
४ सुनसरीमा प्रा.शि. द्वितिय श्रेणी शिक्षक पदमा कार्यरत नेत्रकला दवाडी.....१
जिल्ला सुनसरी गा.वि.स. बराहक्षेत्र वडा नं.४ घर भै श्री आदर्श उ.मा.वि.
बराहक्षेत्र ३ सुनसरीमा प्रा.शि. द्वितिय श्रेणी शिक्षक पदमा कार्यरत डम्बर प्रसाद
सिग्देल.....१
जिल्ला सुनसरी इटहरी नगरपालिका वडा नं.८ घर भै श्री कचना महादेव
उ.मा.वि. इटहरी ४ सुनसरीमा प्रा.शि. द्वितिय श्रेणी शिक्षक पदमा कार्यरत
इन्दिरा न्यौपाने.....१
जिल्ला सुनसरी इटहरी नगरपालिका वडा नं.५ घर भै श्री लक्ष्मी नि.मा.वि.
इटहरी सुनसरीमा प्रा.शि. द्वितिय श्रेणी शिक्षक पदमा कार्यरत मीना देवी उप्रेती
प्रसाई.....१
जिल्ला सुनसरी इटहरी न.पा. वडा नं.६ घर भै श्री जनसहयोग उ.मा.वि.
हाँसपोसा सुनसरीमा प्रा.शि. द्वितिय श्रेणी शिक्षक पदमा कार्यरत रमेशकुमार
कार्की.....१

निवेदक

जिल्ला सुनसरी गा.वि.स. हाँसपोसा वडा नं.२ घर भै श्री जनसहयोग उ.मा.वि. हाँसपोसा सुनसरीमा प्रा.शि. द्वितिय श्रेणी शिक्षक पदमा कार्यरत चन्द्रप्रसाद भट्टराई.....१

जिल्ला सुनसरी गा.वि.स. हाँसपोसा वडा नं.२ घर भै श्री जनसहयोग उ.मा.वि. हाँसपोसा सुनसरीमा प्रा.शि. द्वितिय श्रेणी शिक्षक पदमा कार्यरत कमला शर्मा चापागाउँ.....१

जिल्ला सुनसरी गा.वि.स. हाँसपोसा वडा नं.२ घर भै श्री पञ्चायत रजत जयन्ती नि.मा.वि. हाँसपोसा सुनसरीमा प्रा.शि. द्वितिय श्रेणी शिक्षक पदमा कार्यरत लक्ष्मी के.सी.....१

जिल्ला सुनसरी गा.वि.स. भा.सि. वडा नं.२ घर भै श्री शम्भुनाथ मा.वि. एकम्बा १ सुनसरीमा प्रा.शि. द्वितिय श्रेणी शिक्षक पदमा कार्यरत रामकुमारी चौधरी....१

जिल्ला सुनसरी गा.वि.स. हाँसपोसा वडा नं.२ घर भै श्री पञ्चायत रजत जयन्ती नि.मा.वि. हाँसपोसा सुनसरीमा प्रा.शि. द्वितिय श्रेणी शिक्षक पदमा कार्यरत दिपनारायण साह.....१

मोरङ विराटनगर उ.म.न.पा. वडा नं.९ घर भै श्री जनता मायाँवती नि.मा.वि. दुहवी सुनसरीमा प्रा.शि. द्वितिय श्रेणीमा शिक्षक पदमा कार्यरत बसुन्धरा शाक्य.....१

जिल्ला सुनसरी गा.वि.स. खनार वडा नं.४ घर भै श्री शारदा उ.मा.वि. खनार सुनसरीमा प्रा.शि. द्वितिय श्रेणी शिक्षक पदमा कार्यरत सीमा निरौला.....१

जिल्ला सुनसरी गा.वि.स. प्रकाशपुर वडा नं.७ घर भै श्री प्रकाश उ.मा.वि. प्रकाशपुर सुनसरी प्रा.शि. द्वितिय श्रेणी शिक्षक पदमा कार्यरत दिलबहादुर विष्ट.१

जिल्ला सुनसरी इटहरी नगरपालिका वडा नं.५ घर भै श्री कवीर मा.वि. इटहरी सुनसरीमा प्रा.शि. द्वितिय श्रेणी शिक्षक पदमा कार्यरत भीमबहादुर बस्नेत.....१

जिल्ला सुनसरी गा.वि.स. नरसिंह वडा नं.२ घर भै श्री जनता मा.वि. नरसिंह सुनसरीमा प्रा.शि. द्वितिय श्रेणी शिक्षक पदमा कार्यरत श्यामप्रसाद साहु.....१

जिल्ला सुनसरी गा.वि.स. भा.सि. वडा नं.६ घर श्री भा.सि. उ.मा.वि. भा.सि.६ सुनसरीमा प्रा.शि. द्वितिय श्रेणी शिक्षक पदमा कार्यरत बिष्णु प्रसाद सुवेदी.....१

जिल्ला सुनसरी गा.वि.स. भा.सि. वडा नं.६ घर भै सरस्वती नि.मा.वि. भा.सि.१ सुनसरीमा प्रा.शि. द्वितिय श्रेणी शिक्षक पदमा कार्यरत गोपाल प्रसाद सुवेदी....१

जिल्ला सुनसरी गा.वि.स. नरसिंह वडा नं ३ घर भै श्री पृथ्वी नारायण नि.मा.वि. भोक्राहा ९ सुनसरीमा प्रा.शि. द्वितिय श्रेणी शिक्षक पदमा कार्यरत गन्तु साहु...	१
जिल्ला सुनसरी गा.वि.स. सिंगिया वडा नं.८ घर भै श्री भगवती प्रा.वि. भरौल ९ सुनसरीमा प्रा.शि. द्वितिय श्रेणी शिक्षक पदमा कार्यरत दुर्गानन्द चौधरी.....	१
जिल्ला सुनसरी गा.वि.स. पकली वडा नं.३ घर भै श्री पकली उ.मा.वि. पकली सुनसरीमा प्रा.शि. द्वितिय श्रेणी शिक्षक पदमा कार्यरत इन्द्र प्रसाद नेपाल.....	१
जिल्ला सुनसरी गा.वि.स. भा.सी. वडा नं.८ घर भै श्री शिव नगर मा.वि. भा.सि.८ सुनसरीमा प्रा.शि. द्वितिय श्रेणी पदमा कार्यरत फागुलाल चौधरी.....	१
जिल्ला सुनसरी गा.वि.स. भा.सि.६ घर भै श्री जनता उ.मा.वि. सिंगिया सुनसरीमा प्रा.शि. द्वितिय श्रेणी पदमा कार्यरत महेश्वर प्रसाद खतिवडा.....	१
जिल्ला सुनसरी गा.वि.स. सिंगिया वडा नं.१ घर भै श्री राम जानकी प्रा.वि. सिंगिया सुनसरीमा प्रा.शि. द्वितिय श्रेणी पदमा कार्यरत विनोद कुमार डाँगी.....	१
जिल्ला सुनसरी गा.वि.स. बकलौरी वडा नं.३ घर भै श्री पञ्चायत प्रा.वि. बकलौरी सुनसरीमा प्रा.शि. द्वितिय श्रेणी शिक्षक पदमा कार्यरत लेखनाथ सुवेदी.....	१
जिल्ला सुनसरी इटहरी नगरपालिका वडा नं.७ घर भै श्री जनता उ.मा.वि. इटहरी सुनसरीमा प्रा.शि. द्वितिय श्रेणी शिक्षक पदमा कार्यरत बासुदेव साह.....	१
जिल्ला सुनसरी इनरुवा नगरपालिका वडा नं.६ घर भै श्री कोशी मा.वि. पश्चिम कुशाहा ६ सुनसरीमा प्रा.शि. द्वितिय श्रेणी शिक्षक पदमा कार्यरत रुपनारायण साह.....	१
जिल्ला सुनसरी इटहरी नगरपालिका वडा नं.४ घर भै श्री महेन्द्र उ.मा.वि. इटहरी २ सुनसरीमा प्रा.शि. द्वितिय श्रेणी शिक्षक पदमा कार्यरत युवराज खतिवडा.....	१

विरुद्ध

नेपाल सरकार प्रधानमन्त्री तथा मन्त्री परिषदको कार्यालय सिंहदरवार काठमाण्डौ.....	१
नेपाल सरकार अर्थ मन्त्रालय सिंहदरवार काठमाण्डौ.....	१
नेपाल सरकार शिक्षा मन्त्रालय केशरमहल काठमाण्डौ.....	१
श्री महालेखा नियन्त्रणको कार्यालय अनामनगर काठमाण्डौ.....	१
श्री जिल्ला शिक्षा कार्यालय सुनसरी.....	१

विपक्षी

श्री शिक्षक किताबखाना ताहचल काठमाण्डौ.....१

नेपालको अन्तरिम संविधान २०६३ को धारा १३(१), धारा ३२, धारा १०७ (२) र (३) बमोजिम यस अदालतको असाधारण अधिकार क्षेत्र अन्तर्गत दायर हुन आएको प्रस्तुत निवेदनको संक्षिप्त तथ्य एवं ठहर यस प्रकार रहेको छ:-

१. निवेदकको निवेदन बेहोरा:-

नेपाल सरकारको मिति २०६६।०४।०४ को निर्णयले कायम गरेको नयाँ तलबमान प्रा.शि. तृतीय श्रेणीको रु.९९००। र प्रा.शि. द्वितीय श्रेणीको रु.१०,५६०। कायम भएपछि नयाँ तलबमानमा एक श्रेणी भन्दा अर्को श्रेणीको तलब अन्तर रु.६६०। मात्र कायम हुँदा हामी प्रा.शि. द्वितीय श्रेणीका शिक्षकहरूको वर्षौंको जेष्ठताका साथै हामीले खान पाउने तलब स्केल सँगै नियुक्ति भएका अर्थात् ८।१० वर्ष पछिका प्रा.शि. तृतीय श्रेणीका शिक्षकहरूको भन्दा रु.५५०। घटी हुने गरी कायम गरिएको नेपाल सरकारको निर्णय कार्यान्वयनका लागी गरिएको परिपत्रबाट प्रा.शि. द्वितीय श्रेणीमा बढुवा भै कार्यरत रहेका शिक्षकहरूको हक हित एवं व्यवसायिक वृत्ति विकासको सामान्य सिद्धान्त एवं मूल्य मान्यताको विपरित छ ।

विपक्षी नेपाल सरकारको २०६६।०४।०४ को निर्णय एवम् सो निर्णय बमोजिमका परिपत्रहरू उत्प्रेषणको आदेशद्वारा बदर गरी प्रा.वि. तृतीय श्रेणीमा कार्यरत शिक्षकहरूको भन्दा प्रा.वि. द्वितीय श्रेणीमा कार्यरत शिक्षकहरूको तलबमान न्युन नहुने गरी व्यवस्था गर्नु गराउनु तथा हामी निवेदकहरूको तलबमान मिति २०६६।०४।०९ देखि नै लागू हुने गरी र कनिष्ठ भन्दा कम नहुने गरी शिक्षा नियमावली तेश्रो संशोधन २०६२ को नियम १०२ को व्यवस्था बमोजिम कायम गर्नु गराउनु र सोही बमोजिम भुक्तानी दिनु दिलाउनु भनी विपक्षीहरूका नाउँमा परमादेश लगायत जो चाहिने आज्ञा आदेश पूर्जी जारी गरी न्याय इन्साफ पाउँ। अर्थ मन्त्रालयले च.नं.२७ मिति २०६६।०४।०९ मा राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरूको महंगी भत्ता, स्थानीय भत्ता, फिल्ड भत्ता र नयाँ तलबमान लागू गर्ने बारे बोधार्थ तथा कार्यार्थ सम्बन्धित निकायहरूलाई जारी गरेको परिपत्रलाई लागू नगर्नु नगराउनु तथा उक्त निर्णय संशोधन वा जे जो निर्णय गर्नु पर्ने हो सो गर्नु गराउनु भनी विपक्षीहरूको नाउँमा अन्तरिम आदेश समेत जारी गरी अग्राधिकार दिई पेश गर्नु भन्ने आदेश समेत गरी पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको रिट निवेदकहरूको निवेदन पत्र ।

२. यस अदालतको प्रारम्भिक आदेश:-

यसमा के कसो भएको हो ? निवेदकको माग बमोजिमको आदेश किन जारी हुनु नपर्ने हो ? यो आदेश प्राप्त भएका मितिले बाटाका म्याद बाहेक १५ दिन भित्र सम्बन्धित मिसिलसाथ

राखी महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय मार्फत लिखित जवाफ पठाउनु भनी यो आदेश र रिट निवेदनको एक प्रति नक्कल साथै राखी विपक्षीहरूलाई सूचना पठाई त्यसको बोधार्थ महान्यायाधिवक्ताको कार्यालयमा पठाई लिखित जवाफ आएपछि वा अवधि नाघेपछि नियम बमोजिम पेश गर्नु भन्ने मिति २०७०।७।१३ को यस अदालतको आदेश ।

३. विद्यालय शिक्षक कितावखानाको लिखितजवाफ:-

नेपाल सरकारको मिति २०६६।४।४ को निर्णय बमोजिम मिति २०६६।४।१ देखि लागु हुनेगरी निजामती कर्मचारी, शिक्षक, नेपाली सेना तथा नेपाल प्रहरी लगायतको नयाँ तलव मान (तलव स्केल) कायम भएको हो । सम्बन्धित शिक्षकले तल्लो तहमा खाइपाई आएको तलवमा नघट्ने गरी १ तलव (ग्रेड) वृद्धि गर्ने शिक्षा नियमावली २०५९ (संशोधन सहित) नियम १०२ मा कानूनी व्यवस्था रहे बमोजिम ग्रेड थप गरी तलवमान समायोजन गरिने भएकोले अरु तल्लो तहको पुरानो शिक्षकको भन्दा कम तलव भयो निजहरूले खाइपाई आएको तलवमान भन्दा बढी तलव पाउँ भन्ने रिट निवेदकहरूको मागदावी गैह्र कानूनी भएकोले निजहरूको कानूनी तथा संवैधानिक हक अधिकारमा आघात परेको नदेखिएको हुँदा प्रस्तुत रिट निवेदन खारेज गरी पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको विद्यालय शिक्षक कितावखानाको लिखित जवाफ ।

४. नेपाल सरकार शिक्षा मन्त्रालयको लिखितजवाफ:-

शिक्षा नियमावलीको उल्लिखित व्यवस्था र नेपाल सरकारले समय समयमा कायम गर्ने तलवमान र तलव वृद्धिको अंकका आधारमा शिक्षकहरूले पाउने तलव र तलव वृद्धि लगायतका अन्य सुविधाको निर्धारण सम्बन्धी निकासा दिने र खर्च गर्ने अधिकारीले नै मिलान गरी भुक्तानी दिने व्यवस्था मिलाउनु पर्ने हुन्छ । तलव भत्ता लगायतका राष्ट्र सेवकहरूलाई दिइने अन्य सुविधा निर्धारण गर्ने कार्य यस मन्त्रालयको कार्य क्षेत्र भित्रको विषय नभएकोले उक्त विषयका सम्बन्धमा यस मन्त्रालयलाई विपक्षी वनाई दिएको रिट निवेदन खारेज गरि पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको नेपाल सरकार शिक्षा मन्त्रालयको लिखित जवाफ ।

५. नेपाल सरकार अर्थ मन्त्रालयको लिखितजवाफ:-

यस मन्त्रालयले सामुदायिक विद्यालयमा कार्यरत शिक्षकहरूको तलव भत्ता लगायतका सुविधा वापत शिक्षा मन्त्रालयलाई एकमुष्ट रकम उपलब्ध गराउने र सोही अनुरूप शिक्षा मन्त्रालयले उक्त रकम सामुदायिक विद्यालयका शिक्षकहरूको लागि तलव भत्ता लगायतका सुविधा सम्बन्धित विद्यालयले नै उपलब्ध गराउने गरी निकासा गर्ने हुँदा यस मन्त्रालयको कार्यबाट

निवेदकहरूले पाउनु पर्ने तलवमानमा कमी भएको नहुँदा निवेदन जिकिरका सम्बन्धमा यस मन्त्रालयको कुनै दायित्व रहदैन । तसर्थ विना कारण यस मन्त्रालय समेलाई विपक्षी बनाई दिएको रिट निवेदन जिकिर निराधार भएकोले प्रस्तुत रिट निवेदन खारेज गरी पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको नेपाल सरकार अर्थ मन्त्रालयको लिखित जवाफ ।

६. नेपाल सरकार प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषदको कार्यालयको लिखितजवाफ:-

विपक्षी रिट निवेदकहरूले साविकको पदमा खाइपाई आएको तलवमान भन्दा हाल बढुवा भएको श्रेणीको पदमा बढुवा नियुक्ती पाएपछि केहि हदसम्म नै भएपनि बढी तलवमान प्राप्त गर्न सक्ने नै हुन्छ । शिक्षा नियमावली, २०५९ को नियम १०२ मा भएको व्यवस्था अनुसार तल्लो श्रेणीबाट माथिल्लो श्रेणीमा बढुवा पाएका शिक्षकहरूले सो नियमावलीले निर्धारण गरेको तलवमान अनुसार तलव सुविधा प्राप्त गर्ने कुरामा कुनै विवाद हुन सक्तैन । सो नियममा भएको व्यवस्था अनुसारको समायोजित तलवमान प्रदान गर्नु सम्बन्धित निकायको दायित्व एवं कानूनी कर्तव्य नै हो । तल्लो श्रेणी वा पदबाट माथिल्लो श्रेणी वा पदमा बढुवा भएपछि साविकको श्रेणी वा पदभन्दा बढुवा भएको श्रेणी वा पद अनुरूपको थप जिम्मेवारीका साथै थप सेवा सुविधा नपाउने भन्ने कुनै कानूनी व्यवस्था नरहेको र यस सम्बन्धमा सम्मानित सर्वोच्च अदालतबाट रामप्रसाद घिमिरे समेत विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषदको कार्यालय समेत भएको उत्प्रेषण परमादेश समेतको रिट निवेदनमा (ने.का.प.२०६९ नि.नं.८७७८ पृष्ठ ३६८) निर्णय भइसकेको परिप्रेक्ष्यमा यस कार्यालयलाई विपक्षी बनाइरहनु पर्ने अवस्था नै नहुँदा रिट खारेज गरी पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको नेपाल सरकार प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषदको कार्यालयको लिखित जवाफ ।

७. जिल्ला शिक्षा कार्यालय सुनसरीको लिखितजवाफ:-

यस कार्यालयले नेपाल सरकारको मिति २०६६।४।४ को निर्णय बमोजिम निजहरूको तलवभत्ता लगायतका सुविधा उपलब्ध गराउँदै आएको र विपक्षीहरूको मागदावी बमोजिम तलव समायोजन गरी भुक्तानी दिने अख्तियारी यस कार्यालयलाई नभई माथिल्लो निकायको भएको हुदाँ सम्बन्धित अख्तियारवाला निकायबाट अख्तियारी, आदेश भई आएमा सोही बमोजिम यस कार्यालयबाट कार्य सम्पादन हुने भन्ने समेत व्यहोराको जिल्ला शिक्षा कार्यालय सुनसरीको लिखित जवाफ ।

८. यस अदालतको आदेश:-

नियमबमोजिम दैनिक तथा साप्ताहिक मुद्दा पेसी सूचीमा चढी निर्णयार्थ यस इजलास समक्ष पेश हुन आएको प्रस्तुत निवेदनमा निवेदकको तर्फबाट उपस्थित विद्वान अधिवक्ता श्री

कृष्णप्रसाद शर्माले रिट निवेदकहरूलाई नेपाल सरकार मन्त्री परिषद्को मिति २०६६।०४।०४ को निर्णयले शिक्षकहरूको नयाँ तलबमानमा प्रा.बि. तृतीय श्रेणीमा कार्यरत शिक्षकहरूको भन्दा प्रा.बि. द्वितीय श्रेणीमा कार्यरत शिक्षकहरूको तलबमान न्यून हुने गरी असमान व्यवहार भएको अवस्था छ । उक्त तलबमानमा न्यून नहुने गरी व्यवस्था गर्नु गराउनु तथा प्रा.बि. द्वितीय श्रेणीमा बढुवा भएका निवेदकहरूको तलबमान मिति २०६६।०४।०१ देखि नै लागू हुनेगरी र कनिष्ठ भन्दा कम नहुने गरी शिक्षा नियमावली तेश्रो संशोधन २०६२ को नियम १०२ को व्यवस्था बमोजिम कायम गर्नु गराउनु र सोही बमोजिम भुक्तानी दिनु दिलाउनु भनी विपक्षीहरूका नाउँमा परमादेश लगायत जो चाहिने आज्ञा आदेश पूर्जी जारी हुनुपर्दछ भनी बहस प्रस्तुत गर्नु भयो ।

विपक्षी नेपाल सरकारको तर्फबाट उपस्थित उपन्यायाधिवक्ता श्री टिकेन्द्र दाहालले रिट निवेदकहरूलाई नेपाल सरकारले गरेको निर्णय बमोजिम तलबभत्ता उपलब्ध गराउँदै आएको देखिन्छ । अख्तियारवालाबाट अख्तियारी नआएकोले उपलब्ध नगराएको भन्ने जिल्ला शिक्षा कार्यालयको लिखित जवाफबाट प्रष्ट छ । रिट निवेदकहरूलाई तलब नदिने भन्ने नभएकोले काम कारवाही भैरहेको भन्ने समेत देखिँदा असमान व्यवहार गरेको भन्न मिल्दैन । प्रस्तुत निवेदन खारेज हुनु पर्दछ भन्ने समेत बहस प्रस्तुत गर्नु भयो ।

पक्ष विपक्ष दुवैतर्फका विद्वान अधिवक्ता तथा उपन्यायाधिवक्ताले गर्नु भएको बहस समेत सुनी प्रस्तुत निवेदनमा उठाइएका जिकिर समेतलाई अध्ययन गर्दा प्रस्तुत विषयमा रिट निवेदकको माग बमोजिमको विपक्षीका नाउँमा उत्प्रेषण आदेश जारी हुनु पर्ने हो वा होइन भन्ने विषयमा निर्णय दिनु पर्ने देखिन आयो ।

निर्णयतर्फ विचार गर्दा, नेपाल सरकार मन्त्री परिषद्को मिति २०६६।०४।०४ को निर्णयले शिक्षकहरूको नयाँ तलबमानमा प्रा.बि. तृतीय श्रेणीमा कार्यरत शिक्षकहरूको भन्दा प्रा.बि. द्वितीय श्रेणीमा कार्यरत शिक्षकहरूको तलबमान न्यून हुने गरी असमान व्यवहार गरेकोले शिक्षा नियमावली २०५९ (संशोधन सहित) नियम १०२ मा भएको कानूनी व्यवस्था बमोजिम कायम गरी सोहीबमोजिम भुक्तानी दिने दिलाउने व्यवस्था भई खाइपाई आएको तलबमान भन्दा बढी तलब पाउँ भन्ने रिट निवेदकहरूको मुख्य मागदावी रहेको पाइयो ।

विपक्षी रिट निवेदकहरूले साविकको पदमा खाइपाई आएको तलबमान भन्दा हाल बढुवा भएको श्रेणीको पदमा बढुवा नियुक्ती पाएपछि केहि हदसम्म नै भएपनि बढी तलबमान प्राप्त गर्न सक्ने नै हुन्छ । शिक्षा नियमावली, २०५९ को नियम १०२ मा भएको व्यवस्था अनुसार तल्लो श्रेणीबाट माथिल्लो श्रेणीमा बढुवा पाएका शिक्षकहरूले सो नियमावलीले निर्धारण गरेको

तलवमान अनुसार तलव सुविधा प्राप्त गर्ने कुरामा कुनै विवाद हुन सक्तैन । सो नियममा भएको व्यवस्था अनुसारको समायोजित तलवमान प्रदान गर्नु सम्बन्धित निकायको दायित्व एवं कानूनी कर्तव्य नै हो । तल्लो श्रेणी वा पदबाट माथिल्लो श्रेणी वा पदमा बढुवा भएपछि साविकको श्रेणी वा पदभन्दा बढुवा भएको श्रेणी वा पद अनुरूपको थप जिम्मेवारीका साथै थप सेवा सुविधा नपाउने भन्ने हुँदैन । यसै प्रकृतिको सम्मानित सर्वोच्च अदालतबाट रामप्रसाद घिमिरे समेत विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषदको कार्यालय समेत भएको उत्प्रेषण परमादेश समेतको रिट निवेदनमा समेत सुविधा पाउने गरी निर्णय भइसकेकोले प्रस्तुत रिट निवेदन खारेज गरी पाउँ भन्ने लिखित जवाफ रहेको देखिन्छ ।

नेपाल सरकारको मिति २०६६।४।४ को निर्णय बमोजिम मिति २०६६।४।९ देखि लागु हुने गरी निजामती कर्मचारी, शिक्षक, नेपाली सेना तथा नेपाल प्रहरी लगायतको नयाँ तलव मान (तलव स्केल) कायम भएको देखियो ।

शिक्षा नियमावली, २०५९ को नियम १०२ मा बढुवा हुने शिक्षकको तलवमान सम्बन्धी व्यवस्था रहेको र उक्त व्यवस्था अनुसार माथिल्लो तलवमानको कुनै श्रेणीमा बढुवा पाउने शिक्षकले सो तलवमानको शुरु तलव पाउनेछ । तर निजले हाल पाइरहेको तलव माथिल्लो श्रेणीको तलवमानको न्यूनतम तलव बराबर वा सो भन्दा बढी भएमा माथिल्लो तलवमानमा निजको तलव तोक्दा देहाय बमोजिम गरी तोकिएको भन्ने व्यवस्था गरेको पाइयो ।

(क) निजले हाल पाइरहेको तलव माथिल्लो तलवमानको शुरु तलव बराबर भएमा सो तलवमा एक तलव वृद्धि थप गरिनेछ ।

(ख) साविक श्रेणीमा पाइरहेको तलव बढुवा भएको श्रेणीको शुरु तलव भन्दा बढी भएको अवस्थामा माथिल्लो श्रेणीको तलव तोक्दा हाल पाइरहेको तलवमा नपुगसम्मको तलव वृद्धि गरी माथिल्लो एक तलव वृद्धि समेत दिइनेछ ।

यसरी नियमावलीबाट तलवमान तोकन पाउने गरी व्यवस्था भएकोमा मिति २०६६।४।४ को निर्णय हुनुपूर्व कायम तलवीस्केलतर्फ हेर्दा तृतीय श्रेणीको रु.६२८०।- र द्वितीय श्रेणीको रु.७४९०।- भै द्वितीय श्रेणीको रु.१२१०।- ले बढी हुने देखिन्थ्यो भने नेपाल सरकारबाट मिति २०६६।४।४ मा भएको निर्णयले नयाँ तलवमान प्रा.वि.शि. तृतीय श्रेणीको रु.९९००।- र प्रा.वि.शि. द्वितीय श्रेणीको रु.१०,५६०।- कायम भएकोबाट तृतीय र द्वितीय श्रेणीको तलवमानको अन्तर ६६०।- मात्र भै ८/१० वर्ष पछिका प्रा.वि. तृतीय श्रेणीका शिक्षकहरूको भन्दा रु.५५०।- घटी हुने गरी व्यवस्था भएको देखिन आयो ।

अहिले भएको व्यवस्थाअनुसार तृतीय श्रेणी र द्वितीय श्रेणीको तलवमानको अन्तरबाट जेष्ठताको हिसावले ८/१० वर्ष पछि तृतीय श्रेणीको भन्दा द्वितीय श्रेणीको शिक्षकको तलव कम हुन जाने परिस्थितिको श्रृजना हुने भएको देखिँदा त्यसलाई व्यवहारिक मान्नु पर्ने देखिएन। श्रेणीको अन्तरको दृष्टिबाट पनि माथिल्लो श्रेणीको तलव तल्लो श्रेणीको भन्दा उपल्लो हुनु नै व्यवहारिक एवं न्यायोचित हुने कुरामा द्विविधा नदेखिँदा निवेदकहरुको हक हित तथा व्यावसायिक वृत्ति विकास र काम कर्तव्य प्रतिको जवाफदेहिता समेतलाई विचार गर्दा त्यसरी असमान हुने गरी भएको तलवमान सम्बन्धी मिति २०६६।४।४ को निर्णय सामान्य सिद्धान्त र मूल्य एवं मान्यताको विपरित समेत भएको देखियो।

तसर्थ, उल्लेखित विवेचित आधार र कारणहरु समेतबाट तृतीय श्रेणी र द्वितीय श्रेणी बीचको तलवमानमा देखिएको असमानतालाई हटाई व्यावसायिक वृत्ति विकासलाई महत्व दिई प्रा.वि. तृतीय श्रेणीमा कार्यरत शिक्षक र द्वितीय श्रेणीमा कार्यरत शिक्षकहरुको तलवमान कनिस्ट भन्दा कम नहुने गरी व्यवस्था गरिएमा समानताको दृष्टिसमेतबाट न्यायसंगत हुने हुँदा अहिले भएको तलवमान सम्बन्धी निर्णय शिक्षा नियमावली तेश्रो संशोधन २०६२ को नियम १०२ को व्यवस्थाको प्रतिकूल भई मिलेको नदेखिँदा नेपाल सरकारको मिति २०६६।४।४ को निर्णय उत्प्रेषणको आदेशले बदर गरिदिएको छ । रिट निवेदकहरुको प्रा.वि द्वितीय श्रेणीको तलवमान शिक्षा नियमावली २०५९ को नियम १०२ अनुकूल हुने गरी हालसम्म नमिलाएको भए मिलाउनु भनि विपक्षीहरुको नाउँमा परमादेशको आदेश समेत जारी हुने ठहर्छ । प्रस्तुत निवेदनको दायरीको लगत कट्टा गरी मिसिल नियमानुसार अभिलेख शाखामा बुझाई दिनु ।

न्यायाधीश

उक्त रायमा सहमत छु ।

न्यायाधीश

इजलास अधिकृत : श्री तारा देवी महर्जन

कम्प्यूटर अपरेटर : विनोद कुमार बनिया

इति सम्बत् २०७४ साल पौष ४ गते रोज ३ मा शुभम्.....